

N:o 110.

Af Herr **J. Johansson** i Stockholm: *Ångående ändring i gällande bestämmelser rörande förlust af medborgerligt förtroende.*

I enlighet med den nutida civilisationens humanare åskådnings-sätt har lagstiftaren på goda grunder ur vår strafflag redan aflägsnat de straff, som varit af i egentligaste mening vanärande beskaffenhet. En konsekvent tillämpning af denna grundsats fordrar, såsom en af vårt lands mera framstående rättslärd uttalat sig, att i en strafflag, hvilken utgår från principen att *»allt straff bör vara till förbättring»*, ej vidare bibehålla en straffpåföljd, hvilken, infamerande till sin karakter, visat sig olämplig, just emedan den praktiskt motarbetar ett af straffets väsentliga ändamål, nemligen den frigifne fångens borgerliga återupp-rättelse. En sådan straffpåföljd hafva vi dock uti vår strafflags 2 Kap. 19 §, der det stadgas att förlust af medborgerligt förtroende skall utöfver den ådömda egentliga strafftiden i fängelset ådömas personer som begått vissa brott.

Att den till förlust af medborgerligt förtroende dömde, ur fängelset frigifne fångens belägenhet är i högsta måtto beklagensvärd, torde väl svårligen kunna bestridas. Huru mången i synnerhet yngre och för första gången straffad fånge lemna icke nu våra fängelser med en god föresats att genom ärligt arbete och en hedrande vandel återgå till samhället såsom en redlig medborgare? Häröfver borde ju samhället glädja sig och med öppna armar mottaga den ångerfulle; men hvad händer i de allra flesta fall? Jo, att samhället i stället stöter ho-

nom hjertlost ifrån sig hvart han vänder sig, och detta fastän han ingenting annat begär än att ärligt få arbeta för att kunna lifnära sig. Allt mer och mer försagd vandrar den frigifne en tid ifrån dörr till dörr upprepande samma begäran, nemligen att få arbete, om äfven mot en i jämförelse med andra helt ringa lön, men då han nödgas förevisa sitt prestbetyg, sin kanske enda egendom, så, då man finner att samhällets lag på honom tryckt vanärens stämpel, afvisas han med fasa. Här får nu den frigifne erfara att samhället icke är försonadt genom det i fängelset uttjenta straffet, utan att den kanske svåraste delen af detsamma ännu återstår.

Den frigifne fången är oftast utfattig — han saknar hem och anförvandter, som kunna hjälpa honom. Den under fängelsetiden hopsparade flitskillingen är snart slut, likasom den tid myndigheterna lemnat honom för att skaffa sig arbete eller laga försvar (i vidrigt fall dömes han att såsom försvarslös vistas två eller flere år på våra kronoarbetscorpser, tillsammans med detta moraliska afskum af försupne lättningar och lastbare personer, som der äro intagne, hvaraf följden omsider blifver en fullständig moralisk och religiös bankrutt), nöd och brist infinna sig och förtviflan står för dörren. Hvem kan då förundra sig öfver att de goda föresatserna vid frigifningen börja vackla? Han blir omsider fiendtlig emot ett samhälle, som så illa mottagit den ångerfulle värnlöses upprigtiga upprättelseförsök. Nöden, eller kanske rättare samhället, tvingar honom omsider att åter förgripa sig emot lagarne för att såmedelst inom fängelsemurarne förskaffa sig de för lifvets nödtorft nödvändiga villkor, som han förgäfves, fastän allvarligt sökt att erhålla genom ärligt arbete. Många äro nu de unga frigifne, som sålunda åter inträda inom den fängelseporten, öfver hvilken man kan i andanom läsa dessa fasansfulla ord »allt hopp är ute», eller här börjas nu denna oändligt sorgliga kretsgång af brott, straff och en kort tids frihet för att sedan åter och åter upprepas, ända tills döden omsider gör slut på ett uselt, eländigt lif och en förfelad tillvaro. Sådan ter sig den nakna verkligheten. Här har man att söka den förnämsta orsaken till de tyvärr så talrika återfallen i brott; här orsaken till de stora kostnaderna för fångars vård och underhåll, hvilket ju synes vara ett ämne väl värdt att nogsamt behjerta af regering och nationalrepresentation.

För att söka i någon mån bispringa den unge värnlöse och synnerligast för första gången straffade frigifne fången att bekämpa alla de svårigheter hans fläckade prestbetyg medför vid hans återgång till samhället, hafva på ej mindre än 13 ställen i vårt land varmhjertade och för de arme frigifnes väl nitälskande personer sammanslutit sig till

s. k. skyddsföreningar för frigifne, hvilka föreningar hufvudsakligen hafva till uppgift att söka neutralisera det fläckade prestbetygets skadliga verkningar genom att skaffa den frigifne lämplig arbetsanställning, hvilket för honom sjelf ofta är en ren omöjlighet. Att förlusten af medborgerligt förtroende verkligen högst väsentligt bidrager till återfall i brott, bevisas af de resultat i afseende på återfall, som vunnits genom beräkningen öfver skyddsföreningsverksamheten i jemförelse med på grund af Kongl. Fångvårdsstyrelsens embetsberättelser gjorda beräkningar om återfall i brott af straffarbetsfångar på bestämd tid dömda. Jag väljer för denna sistnämnda beräkning åren 1867—1870, dels emedan skyddsföreningsverksamheten då ej var af någon betydande inverkan på procenten af återfall i brott i det hela, dels emedan jag har dessa siffror genast tillgängliga. Anmärkas bör att den stora procenten af återfall i brott, som härvid visar sig, väl torde delvis härröra från den då rådande arbetslösheten.

Af denna beräkning framgår att procenten af återfall i brott för på viss tid i hela riket straffade personer utgjorde:

1867	26,0 %
1868 ..	29,6 %
1869	32,3 %
1870	34,3 %

Men bland de frigifne, till förlust af medborgerligt förtroende dömda personer, som varit föremål för exempelvis Stockholms skyddsförenings för frigifne verksamhet under dess mera än fyraåriga tillvaro, hafva återfallen i brott utgjort endast 10,9 procent. Reflexionerna göra sig sjelfva.

Motståndarne till denna min motions syfte, nemligen inskränkning i vissa fall af straffpåföljden »förlust af medborgerligt förtroende», hafva såsom en betänklighet anfört, att samhällets öfriga medlemmar och framför allt arbetsgifvare skulle härigenom riskera att i sina hem och i sitt arbete få mottaga personer, som nyss begått vanfrejdande brott, utan att ens någon tid hafva visat prof på sin förbättring. Jag frågar härvid: huru är det väl möjligt för den frigifne att visa prof på förbättring, då samhället genom att stöta honom ifrån sig betager honom hvarje möjlighet dertill?

Jag vill härvid äfven andraga det erfarenhetens vittnesbörd, att den frigifne just då han nyss lemnat fängelset och har sitt strafflidande och de goda impulser, som under fängelsetiden bibragts honom, i friskt

minne, i de flesta fall är mest besjälad af goda föresatser och är mest tillgänglig för inflytelser i god riktning.

Man har äfven sagt, att om brottet är obetydligt, så torde föga svårigheter möta att erhålla arbetsförtjenst. Jag vågar i detta hänseende hålla före, att det *icke* är så mycket brottets obetydlighet, som härvid kommer med i beräkningen, utan framför allt den omständigheten att personen i fråga är i sitt prestbetyg angifven såsom vanfrejdad och såsom den der suttit i fängelse.

Man har äfven anfört att det vore olämpligt att genast återgifva en person, som varit straffad för stöld, alla medborgerliga rättigheter, såsom att deltaga i val och aflägga vittnesmål.

Jag vill härvid påpeka, att de personer, för hvilka min motion åsyftar inskränkning i ofta bemälda straffpåföljd, torde vara föga sämre kvalificerade i moraliskt afseende än de personer, som begått en eller flere resor snatteri, hvilka senare ju ega alla medborgliga rättigheter, utan att något men deraf försports.

Jag vågar äfven uttala min öfvertygelse om att den allmänna folkmeningen nu tillräckligt mognat för den åsyftade lagförändringen, särskildt genom de öfver allt i vårt land och på vissa ställen med icke ringa nit och framgång verkande skyddsföreningarne för frigifne.

På grund af hvad sålunda anfördt blifvit, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t begära det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändringar i strafflagen, att då någon första gången sakfålles för brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, det må, utom då fråga är om de gröfsta arter af dessa brott, bero på domarens pröfning, huruvida nämnda straffpåföljd bör ådömas eller icke.

Anhållande om remiss af denna min motion till vederbörligt utskott.

Stockholm den 24 Januari 1884.

Joh. Johansson
i Stockholm.